

SPEECH 4 MEI 2014

Tekst zoals voorgedragen door Esmee Houbiers op de Canadese Begraafplaats te Holten

Goedemorgen, beste jongens en meisjes, vaders en moeders, opa's en oma's, Holtenaren en andere belangstellenden, maar vooral de veteranen, veterans and guest from abroad. Ik zal mijn speech voor jullie kort beginnen in het Engels, daarna ga ik uiteraard door in het Nederlands.

Dear guests from Canada, it's an honour for me that I can talk for you today, a special day of remembrance. This day is so special because almost everybody in the Netherlands is thinking of the same thing, about you, the people who fought for our freedom, but not only about you, but as well about the people who died, soldiers who died for our freedom, not even for their own freedom, but just for ours. Actually we remember everybody who died in WWII and in other wars afterwards. I think that this is something that makes this day so special, so please feel special today. Now I will continue my speech in Dutch for all the schoolkids who came here today.

Vandaag ben ik hier om wat te vertellen aan jullie, jongens en meisje en aan u, andere belangstellingen over deze speciale dag, die in het teken staat van herdenken. Wat ik net ook al in het Engels vertelde is dat deze dag zo speciaal is omdat bijna iedereen in Nederland vandaag, ook al is het maar heel even, aan hetzelfde denkt. Wat erg bijzonder is, want hoe vaak gebeurt het nou dat iedereen aan hetzelfde denkt? We denken aan en herdenken de mensen die hebben gevochten voor onze vrijheid, aan de mensen die gestorven zijn in alle oorlogen die er zijn geweest. Ook danken en eren wij deze mensen, dat zij voor ons gevochten hebben, deze dank en eer mogen ook jullie straks uiten met het leggen van de bosjes bloemen. Daarom wil ik jullie vragen om niet te proberen zo veel mogelijk bosjes bloemen neer te leggen, wat ik vroeger altijd deed toen ik hier kwam voor de herdenking, maar bij ieder bosje wat je neerlegt te denken aan wat die jonge man heeft gedaan voor jou vrijheid. En hem zo te eren.

De soldaten die hier allemaal liggen, het zijn er 1394, hebben gevochten voor onze vrijheid. Hoe dapper moeten deze jonge mannen wel niet zijn geweest? Ze zijn naar de andere kant van de wereld gegaan om te vechten voor een vrijheid die niet eens voor hen zelf bedoeld was maar voor een ander. Deze vrijheid geven we al jaren aan elkaar door, maar wat is dat eigenlijk nou? Vrijheid? Wij leven allemaal in vrijheid, volgens mij kan je pas echt goed beseffen wat vrijheid eigenlijk is als je het niet meer hebt. Maar omdat natuurlijk niemand wil dat zijn of haar vrijheid wordt afgepakt zullen we een ander manier moeten vinden om er achter te komen wat vrijheid is. Daarom heb ik gepraat met mensen die de oorlog hebben meegemaakt, mensen die daadwerkelijk hebben gevoeld hoe het is als je vrijheid wordt afgepakt.

Ik heb gesproken met mijn opa's en oma's en mijn buurman. Zij hadden allemaal dezelfde leeftijd als jullie nu,... maar toen was het voor hun oorlog. Wie van jullie heeft er wel eens met opa en/of oma of ander ouder iemand gepraat over hun leven in de oorlog? Als je dit nog nooit hebt gedaan is het misschien interessant om een keer te gaan praten met iemand die de oorlog heeft meegemaakt.

Ook heb ik op internet opgezocht wat vrijheid nou precies inhoud en ik kwam hierbij allerlei verschillende invullingen van vrijheid tegen:

- vrijheid om te zeggen wat jij vindt;
- vrijheid om te doen en laten wat je wilt;
- vrijheid om overal heen te kunnen gaan waar jij graag heen wilt;
- maar ook de vrijheid om je eigen keuzes te maken.

De vrijheid om je eigen keuzes te maken, de keuzes die je hebt om te doen waar jij je goed bij voelt. Eigen keuzes om iets goeds te doen voor een ander. Ik wil met jullie een bijzonder verhaal over de oorlog van uit mijn familie delen, waarbij de vrijheid van het maken van je eigen keuzes naar voren komt:

“Het verhaal gaat over de vader van mijn opa, mijn overgroot-opa. In dit verhaal speelt – hoe raar het ook mag klinken – een asbak een centrale rol. Mijn overgroot-opa was burgemeester van een dorp in Limburg. In 1935 moest hij naar een belangrijke bijeenkomst, een referendum, waar uit verschillende landen allerlei internationale waarnemers bij aanwezig waren. Deze bijeenkomst was in Duitsland, in het Saarland; en na afloop kreeg hij als aandenken een asbak waar ‘Saarland Abstimmung 1935’ op stond.

Aan het begin van de oorlog kwam er een Duitse officier bij hem die de asbak daar bij hem zag staan. Hij kwam toevallig zelf ook uit het Saarland. De officier vond het erg leuk dat mijn overgroot-opa een asbak had uit de streek waar hij vandaan kwam. Mijn overgroot-opa, de burgemeester, had in de oorlog een moeilijke tijd; aan de ene moest hij dingen doen die de Duitsers hem opdroegen en aan de ander kant hielp hij het verzet zo veel als mogelijk. Vaak werd hij voor verhoor opgepakt als er dingen in zijn dorp gebeurden. Op het eind van de oorlog wanneer mijn overgroot-opa weer in ‘kamp Vught’ was om verhoord te worden, waren ze van plan om hem op de trein naar een kamp in Duitsland te sturen. Op dat moment komt hij diezelfde officier tegen die hem herkent, de officier waarmee hij het gesprek over de asbak had. De officier vraagt wat er aan de hand is, waarop mijn overgroot-opa antwoordde dat hij op transport gezet gaat worden. De Duitse officier besluit samen met iemand anders dat dit niet door mag gaan en stuurt hem terug naar huis. Tot het eind van de oorlog heeft mijn overgroot-opa daarna ondergedoken gezeten.”

Dus de asbak heeft ervoor gezorgd dat waarschijnlijk het leven van mijn overgroot-opa is gered. Het is bijzonder dat de Duitse officier heeft besloten om mijn overgroot-opa te laten gaan. Hij heeft er voor gekozen om zijn vrijheid om zijn eigen keuzes te maken, in te vullen door te kiezen om iemand anders terug te sturen. Dus zelfs in oorlogstijd is het mogelijk om de vrijheid te nemen om je eigen keuzes te maken. De Duitse officier heeft besloten om als dank voor het leuke gesprek mijn overgroot-opa terug te sturen. Hij heeft hem de ‘vrijheid’ teruggegeven. Dit bijzondere verhaal is ook een vorm van vrijheid doorgeven in wederkerigheid, het jaarthema van deze herdenking.

Wat ook mooi in dit verhaal naar voren komt is dat het niet zo was dat je de mensen in de oorlog kon indelen in foute en goede mensen, achter iedere beslissing zat een verhaal. Natuurlijk zijn er heel veel verschrikkelijke dingen gebeurt, maar de Duitsers moesten ook gewoon samenleven met de Nederlandse mensen. Zo is er ook het verhaal van mijn buurman dat er op een dag veel Duitse soldaten bij hen in de schuur moesten komen wonen. De leider van deze soldaten, een officier zou moeten wonen bij mijn buurman in huis. Vervolgens vroeg de vader aan de officier, hoe wil je graag samen gaan leven, als

vijand of als mens? Nee, zeker niet als vrienden, maar als mensen naast elkaar leven is het minste wat je dan kunt doen.

In het algemeen kun je zeggen dat je in bepaalde situaties niet met iedereen vrienden hoeft te zijn. Maar probeer iedereen, ook de mensen waar je het wat minder goed mee kan vinden, te zien als mensen. Maak hierbij ook menselijke besluiten en gedraag je menselijk. Als wij elkaar zien als mensen en niet als vijanden zullen we vredig in vrijheid met elkaar kunnen leven.

Tot slot wil ik jullie nog wat vertellen over deze begraafplaats, wat voor vele mensen hier waarschijnlijk onbekend is. De grond waarop deze begraafplaats ligt is een hele tijd terug door Nederland aan de Canadezen gegeven. Dit houdt in dat je nu op stukje grondgebied van Canada staat. Nederland heeft een stukje van ons land weggeven als dank wat de Canadezen voor ons hebben betekend. Het stukje land kan natuurlijk niet opboksen tegen het aantal doden onder de Canadese soldaten maar het is een betuiging van dank. Ook al zijn deze dappere soldaten, ver van huis, voor onze vrijheid gestorven; ze liggen voor eeuwige rust in Canadese grond.

Dank voor de mensen die voor onze vrijheid hebben gevochten, dank voor de mensen die de vrijheid van een ander boven hun eigen belang stelden en dank voor de mensen die we nooit moeten vergeten. We will remember them.

Holten, 4 mei 2014
Esmee Houbiers